

בית הספר למדעי המחשב
אוניברסיטת תל אביב

תוכנה 1

תרגול מספר 8:

הורשה
מחלקות אבסטרקטיות
חריגים

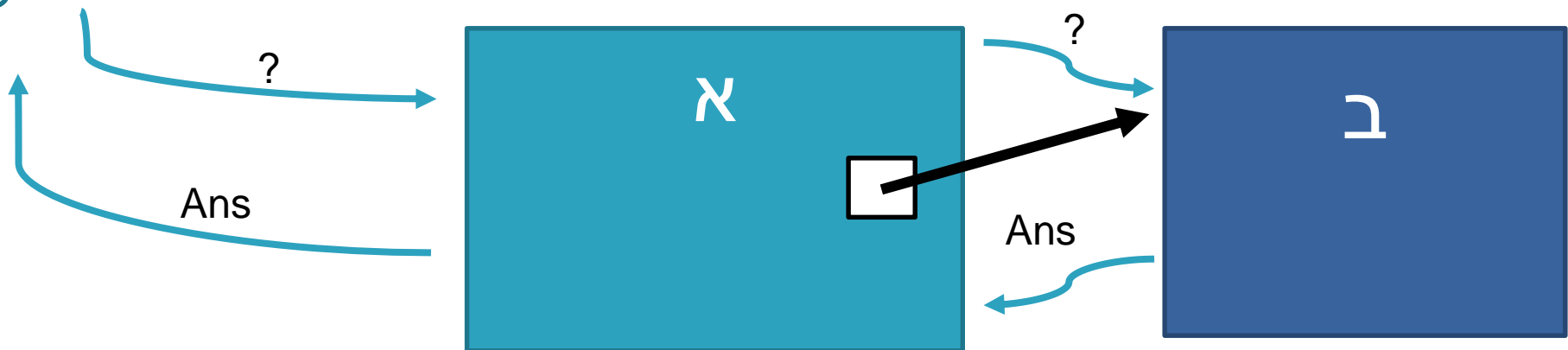
ירושה

ירושה ממחלקות קיימות

- ראינו בהרצאה שתי דרכים לשימוש חוזר בקוד של מחלקה קיימת:

- הראשונה: הכלה + האצלה

- הכלה (aggregation) – במחלקה א' יש שדה מטיפוס מחלקה ב'
- האצלה (delegation) – קוראים מתוך מתודות במחלקה א' למתודות של מחלקה ב'

- השנייה: ירושה

- המחלקה היורשת יכולה להוסיף פונקציונאליות שלא היתה קיימת במחלקת הבסיס, או לשנות פונקציונאליות שקיבלה בירושה

שימוש בשירות המקורי מתוך השירות הדורס

```
class B {
    protected int a;
    protected int b;
    public String toString(){
        return "a: " + this.a + " b: " + this.b;
    }
}

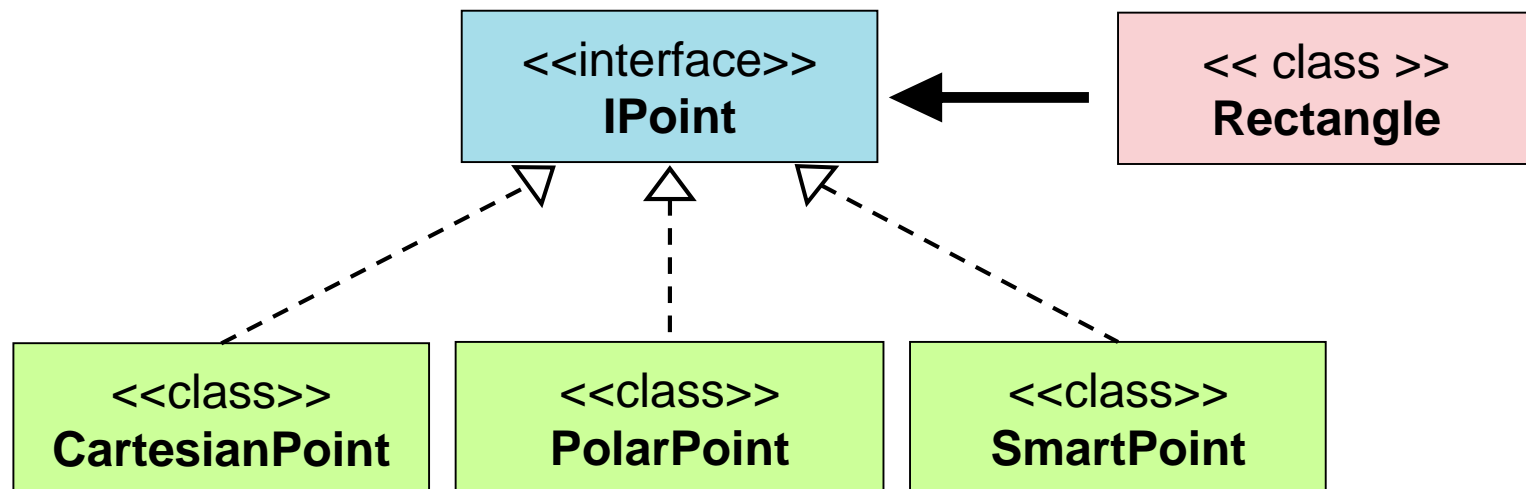
class C extends B{
    private int c;
    public String toString(){
        return super.toString() + " c: " + this.c;
    }
}
```

ניראות והורשה

- שדות ושירותים פרטיים (private) של מחלקת הבסיס אינם נגישים למחלקה היורשת
- כדי לאפשר גישה למחלקות יורשות יש להגדיר להם נראות **protected**
- שימוש בירושה יעשה בזהירות מרבית, בפרט הרשאות גישה למימוש
- נשתמש ב `protected` רק כאשר אנחנו מתכננים היררכיות ירושה שלמות ושולטים במחלקה היורשת

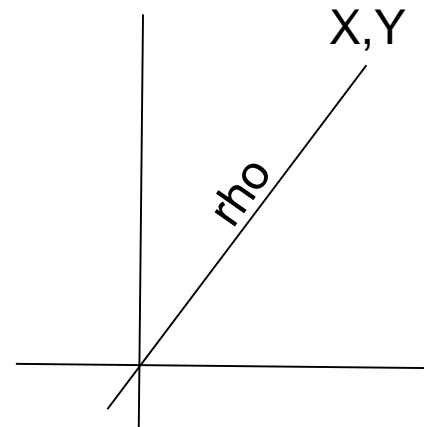
צד הלקוח

- בהרצאה ראינו את המנשק `IPoint`, והצגנו 3 מימושים שונים עבורו
- ראינו כי **לקוחות** התלויים במנשק `IPoint` בלבד, ואינם מכירים את המחלקות המממשות, יהיו **אדישיים** לשינויים עתידיים בקוד הספק
- שימוש **במנשקים** חוסך **שכפול בקוד לקוח**, בכך שאותו קטע קוד עובד בצורה נכונה עם מגוון ספקים (פולימורפיזם)

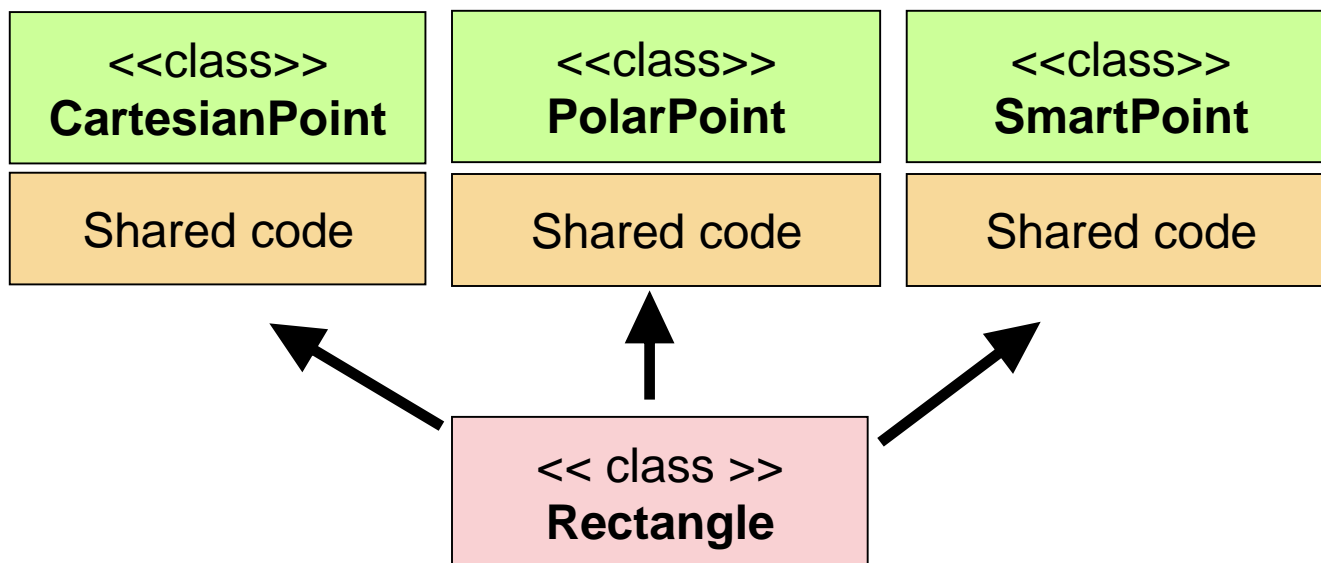

הממשק IPoint

```
public interface IPoint {  
    /** returns the x coordinate of the current point*/  
    public double getX();  
  
    /** returns the y coordinate of the current point*/  
    public double getY();  
  
    /** returns the distance between the current point and (0,0) */  
    public double rho();  
  
    /** returns the angle between the current point and the abscissa */  
    public double theta();  
  
    /** move the current point by dx and dy */  
    public void translate(double dx, double dy);  
  
    /** rotate the current point by angle degrees with respect to (0,0) */  
    public void rotate(double angle);  
  
    ...  
}
```

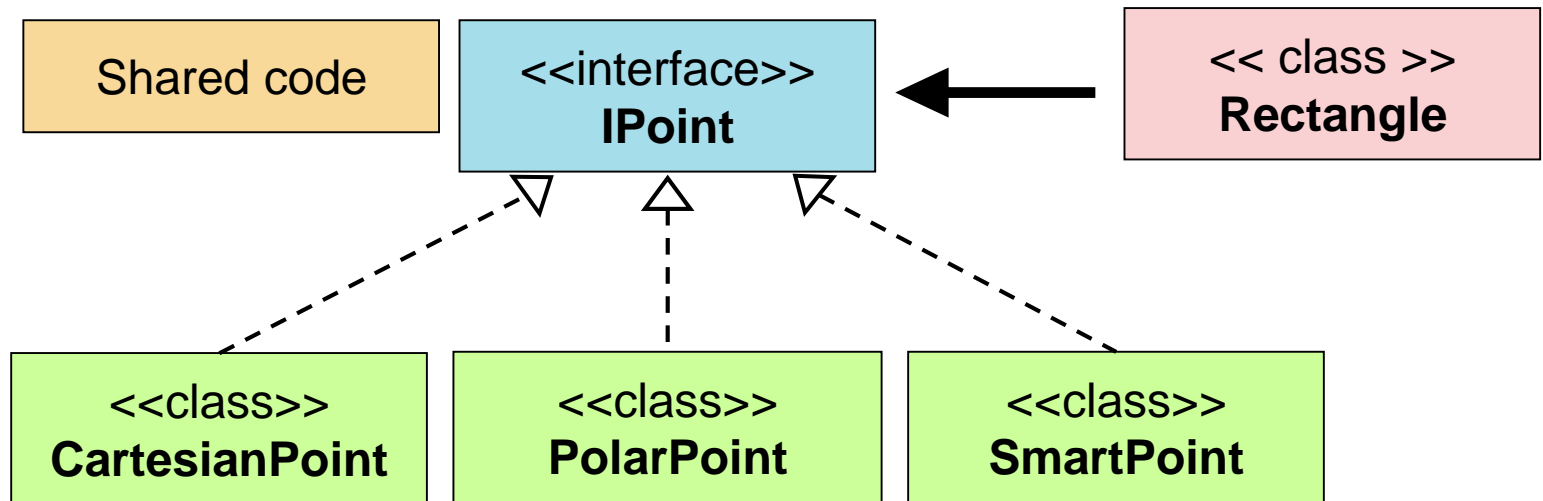

צד הלקוח

צד הלקוח

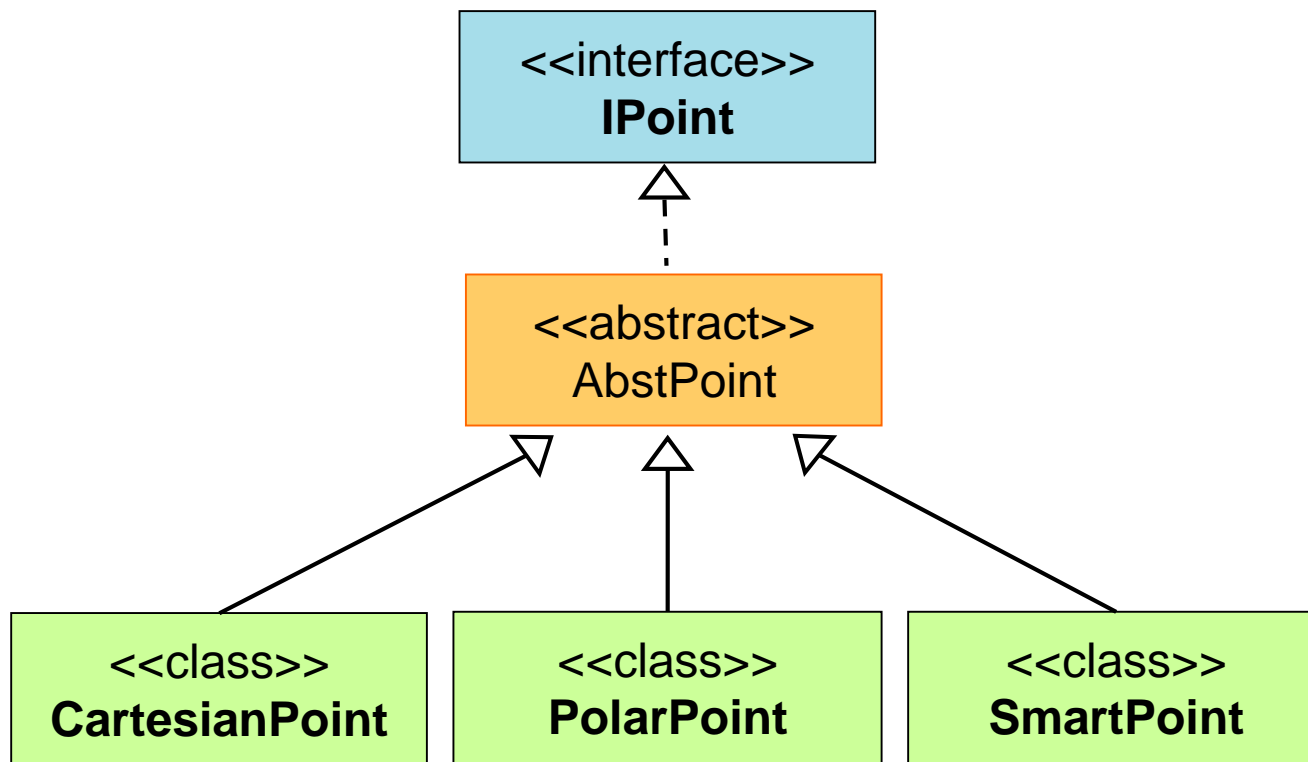
- אופציה א': להשתמש במתודות דיפולטיות במנשק

* מימוש מוגבל, חשוף ללקוח

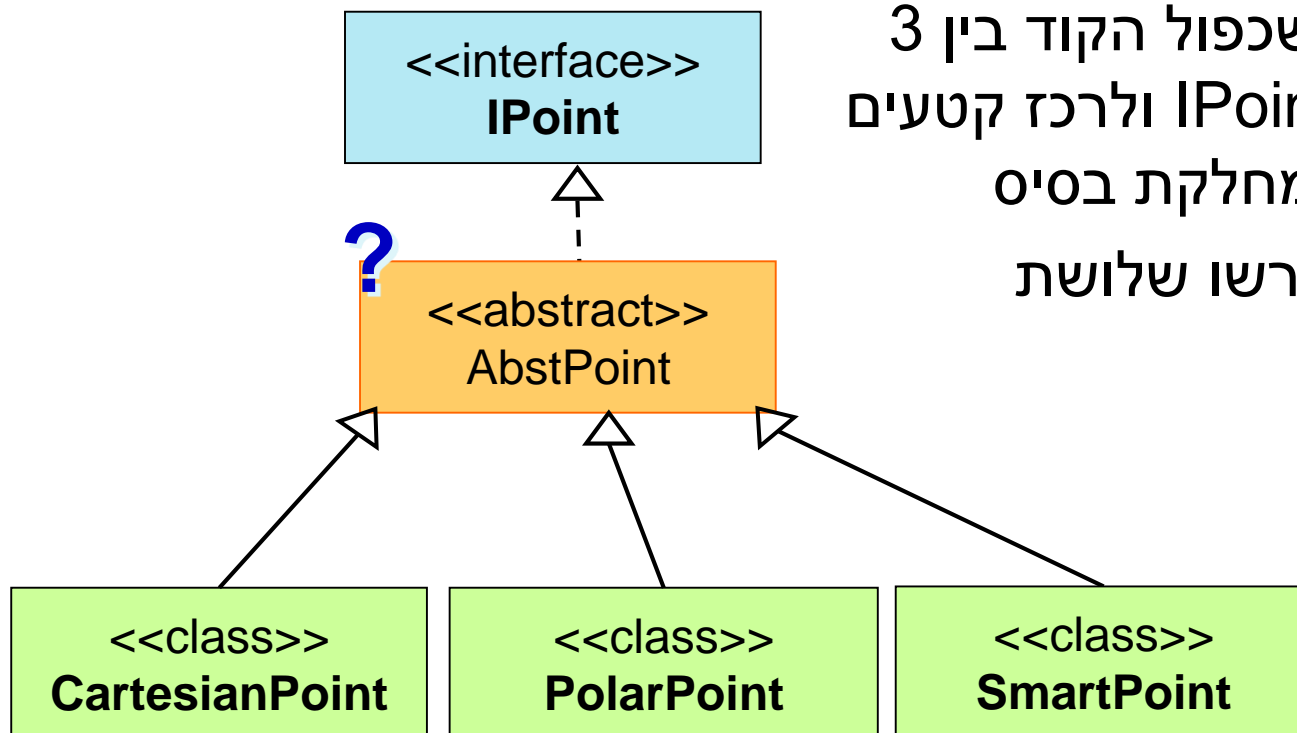
צד הספק

- אופציה ב': ירושה

צד הספק

- מנגנון ההורשה חוסך שכפול קוד בצד הספק
- ע"י הורשה מקבלת מחלקה את קטע הקוד בירושה במקום לחזור עליו. שני הספקים חולקים אותו הקוד
- ננסה לזהות את שכפול הקוד בין 3 מימושי המנשק IPoint ולרכז קטעים משותפים אלה במחלקת בסיס משותפת ממנה ירשו שלושת המימושים.

Abstract Classes

מחלקות מופשטות

- מחלקה מופשטת מוגדרת ע"י המלה השמורה **abstract**
- לא ניתן ליצור מופע של מחלקה מופשטת (בדומה למנשק)
- יכולה לממש מנשק מבלי לממש את כל השירותים המוגדרים בו
- זהו מנגנון המועיל להימנע משכפול קוד במחלקות יורשות

מחלקות מופשטות - דוגמא

```
public abstract class A {  
    public void f() {  
        System.out.println("A.f!!");  
    }  
}
```

```
abstract public void g();  
}
```

```
A a = new A();
```

```
public class B extends A {  
    public void g() {  
        System.out.println("B.g!!");  
    }  
}
```

```
A a = new B();
```


CartesianPoint

```
private double x;
private double y;
```

```
public CartesianPoint(double x, double y) {
    this.x = x;
    this.y = y;
}
```

```
public double getX() { return x;}
```

```
public double getY() { return y;}
```

```
public double rho() { return Math.sqrt(x*x + y*y); }
```

```
public double theta() { return Math.atan2(y,x);}
```

PolarPoint

```
private double r;
private double theta;
```

```
public PolarPoint(double r, double theta) {
    this.r = r;
    this.theta = theta;
}
```

```
public double getX() { return r * Math.cos(theta); }
```

```
public double getY() { return r * Math.sin(theta); }
```

```
public double rho() { return r;}
```

```
public double theta() { return theta; }
```

קשה לראות דמיון בין מימושי המתודות במקרה זה.
כל 4 המתודות בסיסיות ויש להן קשר הדוק לייצוג שנבחר לשדות

CartesianPoint

```
public double distance(IPoint other) {
    return Math.sqrt((x-other.getX()) * (x-other.getX()) +
        (y-other.getY())*(y-other.getY()));
}
```

PolarPoint

```
public double distance(IPoint other) {
    double deltaX = getX()-other.getX();
    double deltaY = getY()-other.getY();

    return Math.sqrt(deltaX * deltaX +
        deltaY * deltaY);
}
```

הקוד דומה אבל לא זהה, נראה מה ניתן לעשות...

ננסה לשכתב את CartesianPoint ע"י הוספת משתני העזר deltaX ו- deltaY

```
public double distance(IPoint other) {
    double deltaX = x-other.getX();
    double deltaY = y-other.getY();

    return Math.sqrt(deltaX * deltaX +
        (deltaY * deltaY));
}
```

```
public double distance(IPoint other) {
    double deltaX = getX()-other.getX();
    double deltaY = getY()-other.getY();

    return Math.sqrt(deltaX * deltaX +
        deltaY * deltaY);
}
```

נשאר הבדל אחד:

– נחליף את x להיות getX()

במאזן ביצועים לעומת כלליות נעדיף תמיד את הכלליות

CartesianPoint

```
public double distance(IPoint other) {  
    double deltaX = getX()-other.getX();  
    double deltaY = getY()-other.getY();  
  
    return Math.sqrt(deltaX * deltaX +  
                      deltaY * deltaY);  
}
```

PolarPoint

```
public double distance(IPoint other) {  
    double deltaX = getX()-other.getX();  
    double deltaY = getY()-other.getY();  
  
    return Math.sqrt(deltaX * deltaX +  
                      deltaY * deltaY);  
}
```

שתי המתודות זהות לחלוטין!
עתה ניתן להעביר את המתודה למחלקה AbstPoint
ולמחוק אותה מהמחלקות CartesianPoint ו-PolarPoint

CartesianPoint

```
public String toString(){
    return "(x=" + x + ", y=" + y +
        ", r=" + rho() + ", theta=" + theta() + ")";
}
```

PolarPoint

```
public String toString() {
    return "(x=" + getX() + ", y=" + getY() +
        ", r=" + r + ", theta=" + theta + ")";
}
```

תהליך דומה ניתן גם לבצע עבור toString

```
public String toString(){
    return "(x=" + getX() + ", y=" + getY() +
        ", r=" + rho() + ", theta=" + theta() + ")";
}
```

```
public String toString() {
    return "(x=" + getX() + ", y=" + getY() +
        ", r=" + rho() + ", theta=" + theta() + ")";
}
```

מימוש המחלקה האבסטרקטית

```
public abstract class AbstractPoint implements IPoint{
    public double distance(IPoint other) {
        double deltaX = getX()-other.getX();
        double deltaY = getY()-other.getY();

        return Math.sqrt(deltaX * deltaX + deltaY *
            deltaY );
    }

    public String toString() {
        return "(x=" + getX() + ", y=" + getY() +
            ", r=" + rho() + ", theta=" + theta() +
            ")";
    }
}
```

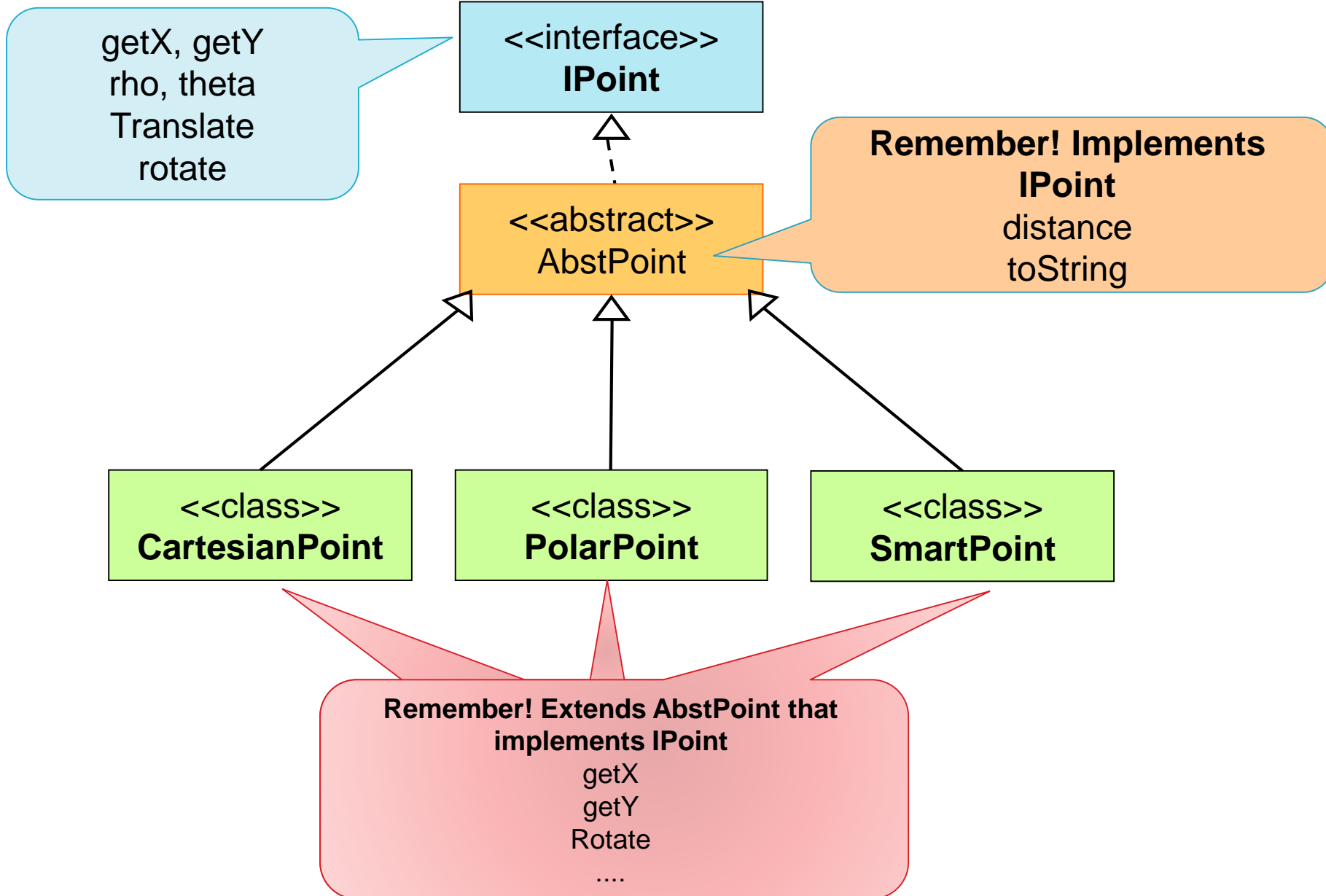
ירושה מהמחלקה האבסטרקטית

```
public class PolarPoint extends AbstractPoint{
    private double r;
    private double theta;

    public PolarPoint(double r, double theta) {
        this.r = r;
        this.theta = theta;
    }

    @Override
    public double getX() {
        return r * Math.cos(theta);
    }

    @Override
    public void rotate(double angle) {
        theta += angle;
    }
    ...
}
```


Sealed Classes

- מ-17 Java, נוספה המילה השמורה `sealed`, שמאפשרת להגדיר עבור ממשק/מחלקה אילו ממשקים/מחלקות יכולים להרחיב/למש אותה
- מאפשר שליטה עדינה יותר על מבנה הירושה, לעומת השימוש ב-`final`
- כל מחלקה/ממשק שהוא חלק מהיררכיית ירושה כזו חייב להיות `sealed` או `final`

```
public sealed interface IPoint permits AbstPoint {...}
```

```
public abstract sealed class AbstPoint implements Ipoint permits PolarPoint, CartesianPoint, SmartPoint {...}
```

```
public sealed class CartesianPoint extends AbstPoint permits angle{...}
```

```
public final class PolarPoint extends AbstPoint {...}
```

```
public non-sealed class SmartPoint extends AbstPoint {...}
```

ניתן להרחבה ללא `non-sealed`

חריגים

חריגים

- נממש שירות המחשב ממוצע הרמוני על אוסף של מספרים.

$$H = \frac{n}{\frac{1}{x_1} + \frac{1}{x_2} + \dots + \frac{1}{x_n}}$$

```
public static double harmonicMean(Collection<Integer> numbers){
    if (numbers.isEmpty()){
        return 0;
    }
    double denominator = 0;
    for (int i : numbers){
        denominator += 1.0/i;
    }
    return numbers.size()/ denominator;
}
```

שאלה: ממוצע הרמוני מוגדר רק על מספרים חיוביים. מה נעשה אם נקבל מספר אי-חיובי ברשימה?

חריגים

- אופציה ראשונה:

- נקבל החלטה בתוך השירות, למשל:
- נתעלם מהמספרים האי-חיוביים ונחשב ממוצע הרמוני על שאר המספרים.
- נחזיר 0 או מספר ברירת מחדל אחר
- חסרונות – המשתמש לא ידע שמשהו לא תקין, אם היה יודע, אולי היה מעדיף דרך אחרת לטיפול.

- אופציה שנייה:

- שימוש בחריגים - exception

חריגים

```

public static double harmonicMean(Collection<Integer> numbers) throws Exception{
    if (numbers.isEmpty()){
        return 0;
    }
    double denominator = 0;
    for (int i : numbers){
        if (i <= 0){
            throw new Exception("wrong value in list: " + i);
        }
        denominator += 1.0/i;
    }
    return numbers.size()/denominator;
}

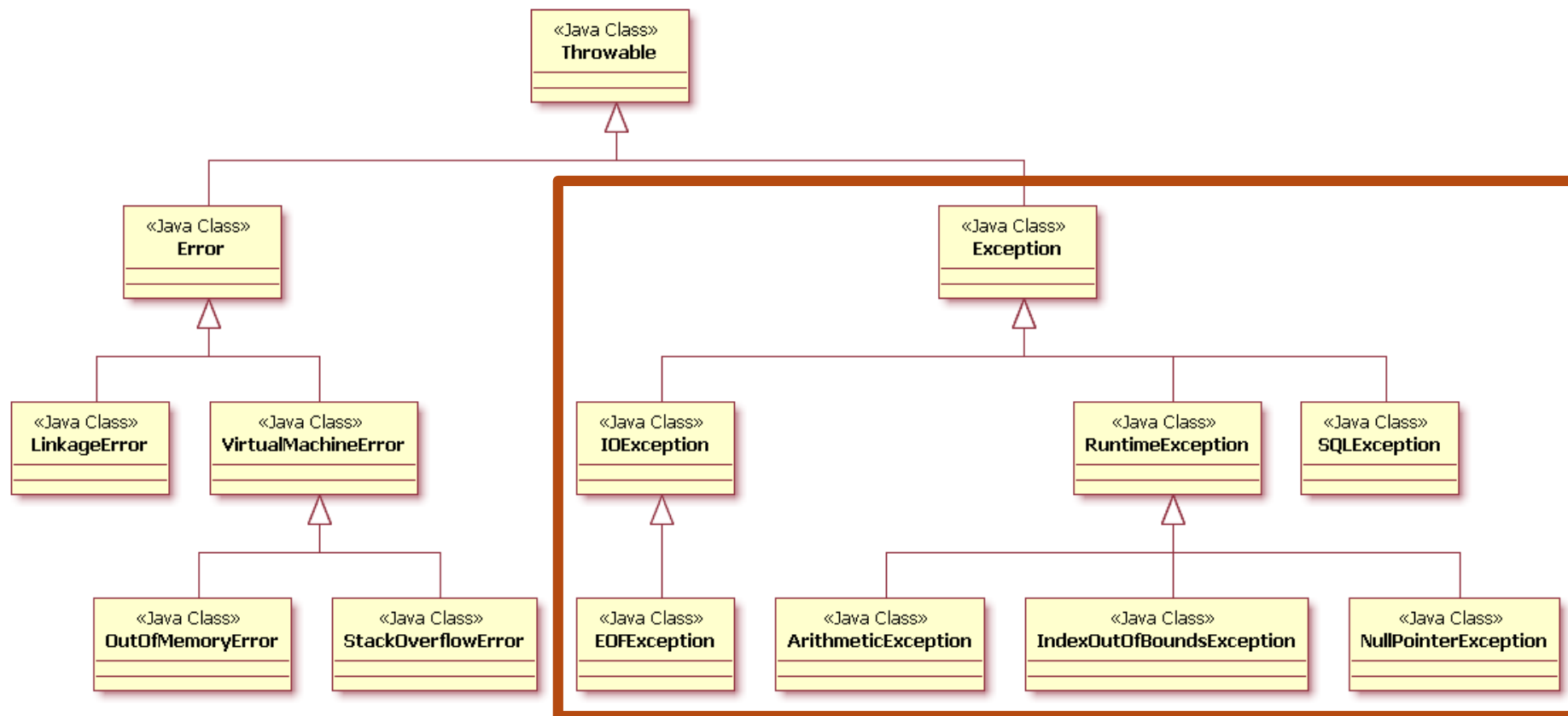
```

constructor

עלינו לייצר אובייקט חדש מטיפוס
Exception ולהשתמש במילה
השמורה throw בשביל לזרוק את
השגיאה

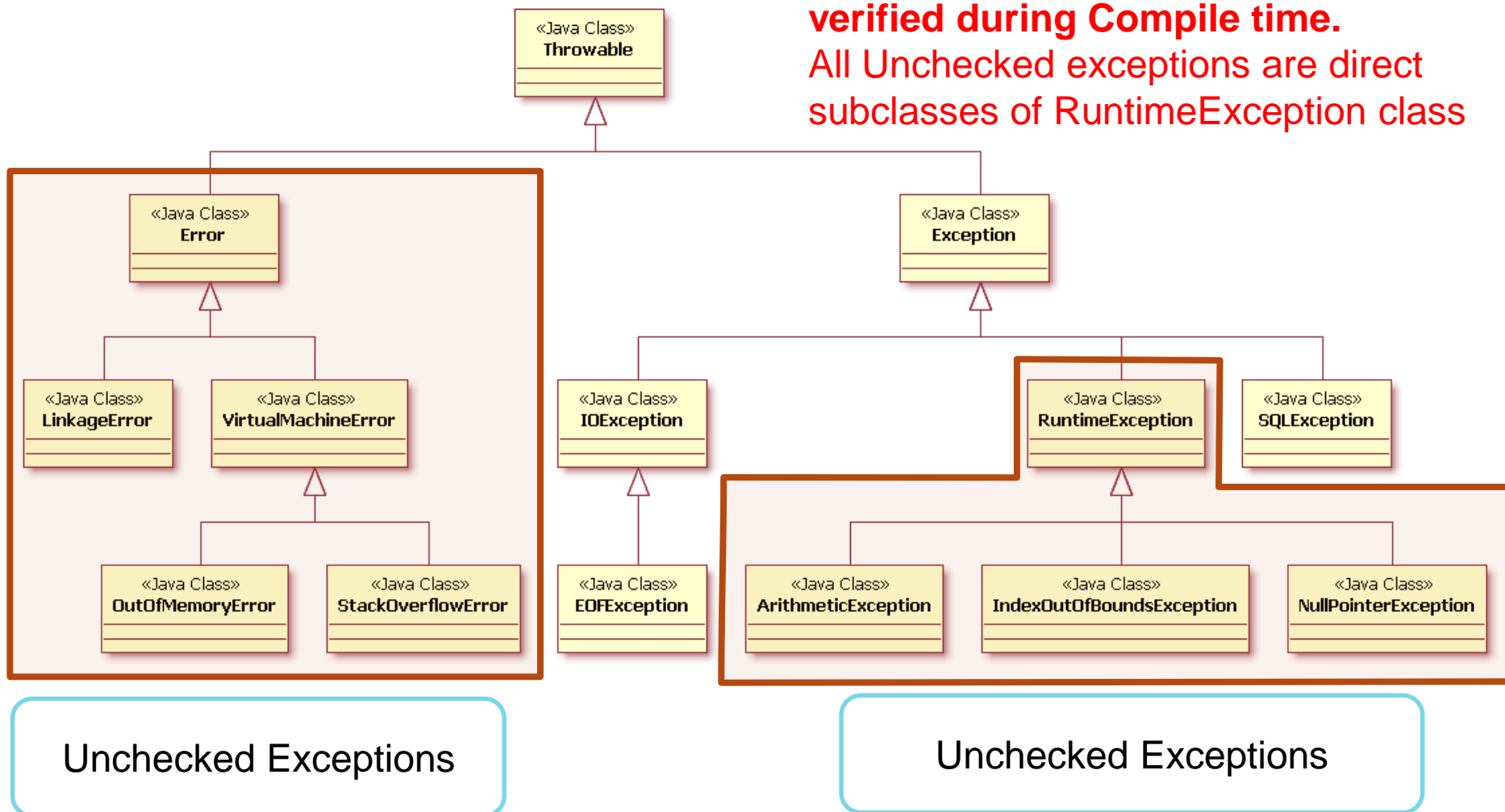
מצהירים על שגיאה
שנזרקת בשירות

Exception הוא אובייקט

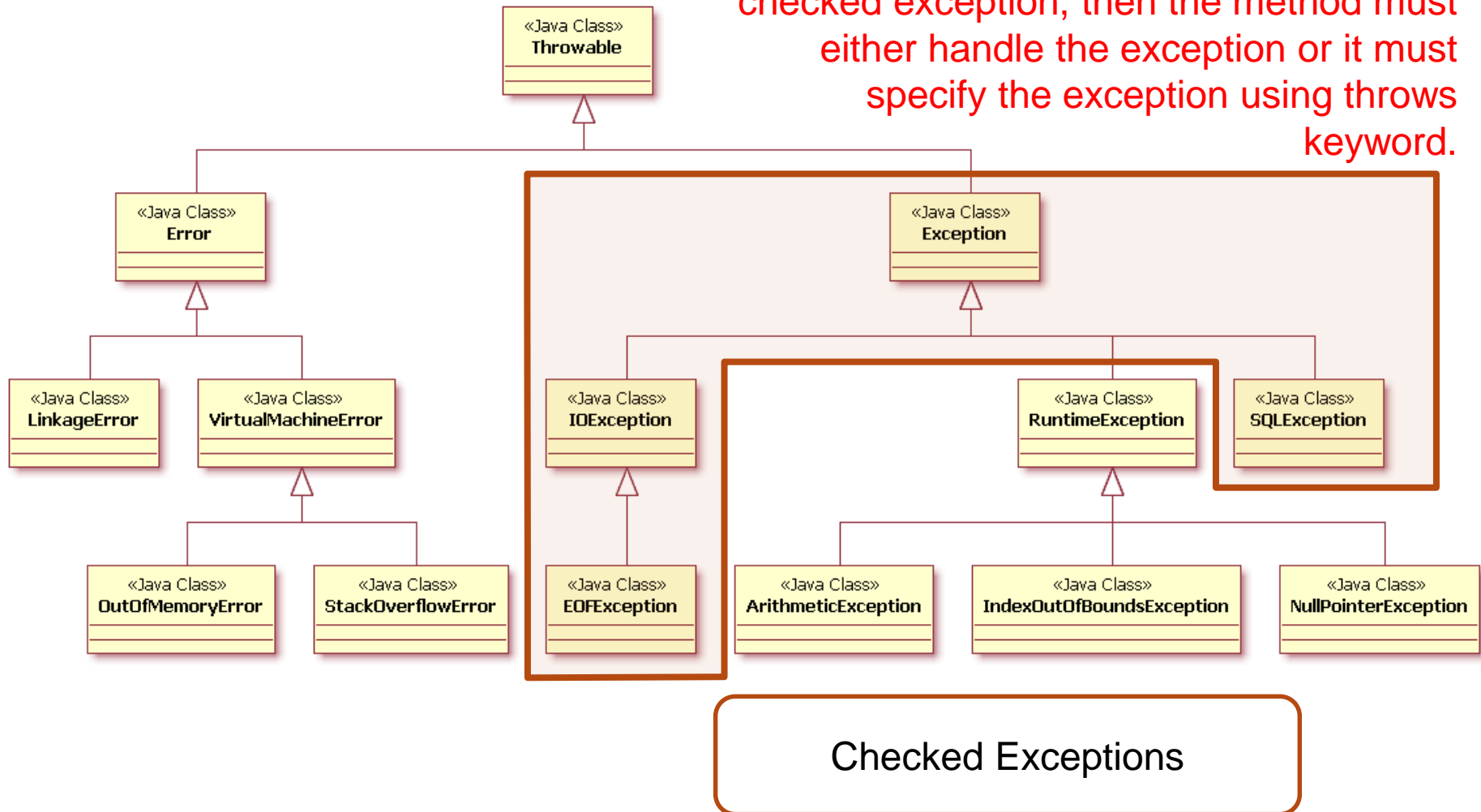
Exception הוא אובייקט

Exceptions whose handling is NOT verified during Compile time.
 All Unchecked exceptions are direct subclasses of RuntimeException class

Exception הוא אובייקט

If in your code if some of method throws a checked exception, then the method must either handle the exception or it must specify the exception using throws keyword.

חריגים

```

public static double harmonicMean(Collection<Integer> numbers) throws Exception{
    if (numbers.isEmpty()){
        return 0;
    }
    double denominator = 0;
    for (int i : numbers){
        if (i <= 0){
            throw new Exception("wrong value in list: " + i);
        }
        denominator += 1.0/i;
    }
    return numbers.size()/denominator;
}

```

constructor

עלינו לייצר אובייקט חדש מטיפוס
Exception ולהשתמש במילה
השמורה throw בשביל לזרוק את
השגיאה

מצהירים על שגיאה
שנזרקת בשירות

חריגים

- נוסף שירות נוסף – השירות מקבל מפה:
 - משם קובץ לאוסף המספרים שהוא מכיל
 - השירות מדפיס ממוצע הרמוני עבור כל קובץ.

```
public static void printMeansByFiles(Map<String, Collection<Integer>> numbers) {
    for (Map.Entry<String, Collection<Integer>> mapEntry: numbers.entrySet()){
        double hMeanForFile = harmonicMean(mapEntry.getValue());
        System.out.println("for file: " + mapEntry.getKey() + "
            hMean is: " + hMeanForFile);
    }
}
```

Exception

בקוד הזה יש שגיאת
קומפילציה בגלל שגיאה
שלא הצהרנו עליה אך גם לא
טיפלנו בה

חריגים

- אפשרות ראשונה: לא נטפל בחריג, ורק נצהיר עליו
- במקרה הזה, מי שיצטרך להתמודד עם הטיפול בחריג הוא השירות שיקרא ל `.printMeansByFiles`.

```
public static void printMeansByFiles(Map<String, Collection<Integer>> filesInfo)
    throws Exception{
    for (Map.Entry<String, Collection<Integer>> mapEntry: filesInfo.entrySet()){
        double hMeanForFile = harmonicMean(mapEntry.getValue());
        System.out.println("for file: " + mapEntry.getKey() + "
            hMean is: " + hMeanForFile);
    }
}
```

חריגים

- אפשרות שניה: נטפל בחריג!

```
public static void printMeansByFiles(Map<String, Collection<Integer>> fileInfo) {
    for (Map.Entry<String, Collection<Integer>> mapEntry: fileInfo.entrySet()){
        try{
            double hMeanForFile = harmonicMean(mapEntry.getValue());
            System.out.println("for file: " + mapEntry.getKey() + " hMean is: "
                + hMeanForFile);
        }
        catch (Exception e){
            System.out.println("cannot calculate hMean for file " + mapEntry.getKey());
        }
    }
}
```


חריגים

- איך זה עובד?

```
public static void main(String[] args){
    Map<String, Collection<Integer>> files = new LinkedHashMap<>();
    files.put("file1", Arrays.asList(1, 2, 3));
    files.put("file2", Arrays.asList(1,2,-4));
    files.put("file3", Arrays.asList(15,17,30));
    printMeansByFiles(files);
}
```

- תוכנית זו מייצרת את הפלט:

```
for file: file1 hMean is: 1.6363636363636365
cannot calculate hMean for file file2
for file: file3 hMean is: 18.888888888888889
```

חריגים

- ובכל זאת יש בעיה – אנחנו מטפלים בכל שגיאה אפשרית שיכולה להיזרק מתוך `harmonicMean`, ועל הדרך יכולים להתעלם משגיאות שמעידות על באג אפשרי.
- במימוש שלנו הנחנו הנחה סמויה לגבי המפה, למרות שאין לנו דרך לדעת כיצד היא נוצרה (נניח שאין חוזה לשירות).
- מה יקרה במקרה הבא?

```
public static void main(String[] args){
    Map<String, Collection<Integer>> files = new LinkedHashMap<>();
    files.put("file1", null);
    files.put("file2", Arrays.asList(1,2,-4));
    files.put("file3", Arrays.asList(15,17,30));
    printMeansByFiles(files);
}
```

חריגים

```
public static double harmonicMean(Collection<Integer> numbers) throws Exception{  
    if (numbers.isEmpty())  
        ...  
}
```

NullPointerException


```
public static void printMeansByFiles(Map<String, Collection<Integer>> filesInfo)  
    ...  
    catch (Exception e){  
        System.out.println("cannot calculate hMean for file " + mapEntry.getKey());  
    }  
    ...  
}
```

חריגים

- מה נרצה לעשות במידה והמפה שלי מכילה null?
 - יכול להיות שנרצה להתייחס לזה כמו לרשימה ריקה (שזה למעשה הטיפול שקיים כרגע בקוד).
 - יכול להיות שנרצה להדפיס הודעה למשתמש: המפה מכילה null, אולי קרתה שגיאה בטעינת הקובץ?
 - יכול להיות שנרצה לזרוק את השגיאה ולהטיל את הטיפול על מי שמשתמש ב `printMeansByFiles`
- אם נרצה להתייחס למקרה של מפה המכילה null באופן שונה ממפה המכילה מספר לא חיובי, עלינו לדעת להבדיל בין החריגים.
 - הצעה: נוסיף בלוק `except` עבור `NullPointerException`
 - ומה אם יש עוד שגיאות שיכולות להיזרק?

יצירת טיפוס חריג חדש

ירושה מ Exception

```
class HMeanException extends Exception{  
    public HMeanException(String message) {  
        super("Harmonic Mean calculation error! " + message);  
    }  
}
```

קריאה לבנאי של מחלקת האב – קריאה זו תמיד
תהיה הפקודה הראשונה של הבנאי

שימוש בטיפוס החרוג החדש

```
public static double harmonicMean(Collection<Integer> numbers) throws HMeanException {  
    if (numbers.isEmpty()){  
        return 0;  
    }  
    double denominator = 0;  
    for (int i : numbers){  
        if (i <= 0){  
            throw new HMeanException("wrong value in list: " + i);  
        }  
        denominator+ = 1.0/i;  
    }  
    return numbers.size()/denominator;  
}
```

שימוש בטיפוס החריג החדש

```
public static void printMeansByFiles(Map<String, Collection<Integer>> filesInfo)
...
catch (HMeanException e){
    System.out.println("cannot calculate hMean for file " + mapEntry.getKey());
}
...
}
```

הבלוק הזה יטפל רק
בשגיאה שזרקנו מתוך
harmonicMean, חריגים
אחרים יזרקו הלאה.

שימוש בשגיאות – פורמט הודעת השגיאה

```

public static void printMeansByFiles(Map<String, Collection<Integer>> filesInfo)
    ...
    catch (HMeanException e){
        System.out.println("cannot calculate hMean for file " + mapEntry.getKey());
        e.printStackTrace();
    }
}
public static void main(String[] args){
    Map<String, Collection<Integer>> files = new LinkedHashMap<>();
    files.put("file1", Arrays.asList(1, 2, 3));
    files.put("file2", Arrays.asList(1,2,-4));
    files.put("file3", Arrays.asList(15,17,30));
    printMeansByFiles(files);
}

```

```

for file: file1 hMean is: 1.6363636363636365
cannot calculate hMean for file file2
HMeanException: Harmonic Mean calculation error! wrong value in list: -4
    at Tmp.harmonicMean(Tmp.java:22)
    at Tmp.printMeansByFiles(Tmp.java:36)
    at Tmp.main(Tmp.java:52)
for file: file3 hMean is: 18.888888888888889

```

• עבור תוכנית זו נקבל את הפלט:

שימוש בשגיאות

- הדפסת פורמט שגיאה מצומצם יותר:

```
public static void printMeansByFiles(Map<String, Collection<Integer>> filesInfo)
...
    catch (HMeanException e){
        System.out.println("cannot calculate hMean for file " + mapEntry.getKey());
        System.out.println(e.getMessage())
    }
}
```

- פלט התוכנית יהיה:

```
cannot calculate hMean for file file2
Harmonic Mean calculation error! wrong value in list: -4
for file: file3 hMean is: 18.888888888888889
```

```
class HMeanException extends Exception{
    public HMeanException(String message) {
        super("Harmonic Mean calculation error! " + message);
    }
}
```